

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ และเพื่อประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 28 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้และแบบประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาภาษาอังกฤษ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครุภาษาอังกฤษ มีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน การนำรูปแบบไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบสำหรับขั้นตอนหลักของการดำเนินการตามรูปแบบกลุ่มสัมพันธ์ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (Group) กระบวนการแบ่งกลุ่ม (Learn) กระบวนการศึกษาเรียนรู้ (Share) กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Do) การนำเสนอหรือการปฏิบัติ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ตามขั้นตอน (GLSD) เป็นดังนี้

1. Group คือ กระบวนการแบ่งกลุ่มนักศึกษาเพื่อศึกษาและทำงานร่วมกัน
2. Learn คือ กระบวนการศึกษาเรียนรู้และหาความรู้จากสื่อต่างๆ ที่ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงภายในกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะต้องดำเนินการเรียนรู้ซึ่งมีนักศึกษา 1 คน ประจำกลุ่มของตนเอง (Home Group) เพื่ออธิบายเนื้อหาให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ
3. Share คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะให้สมาชิก

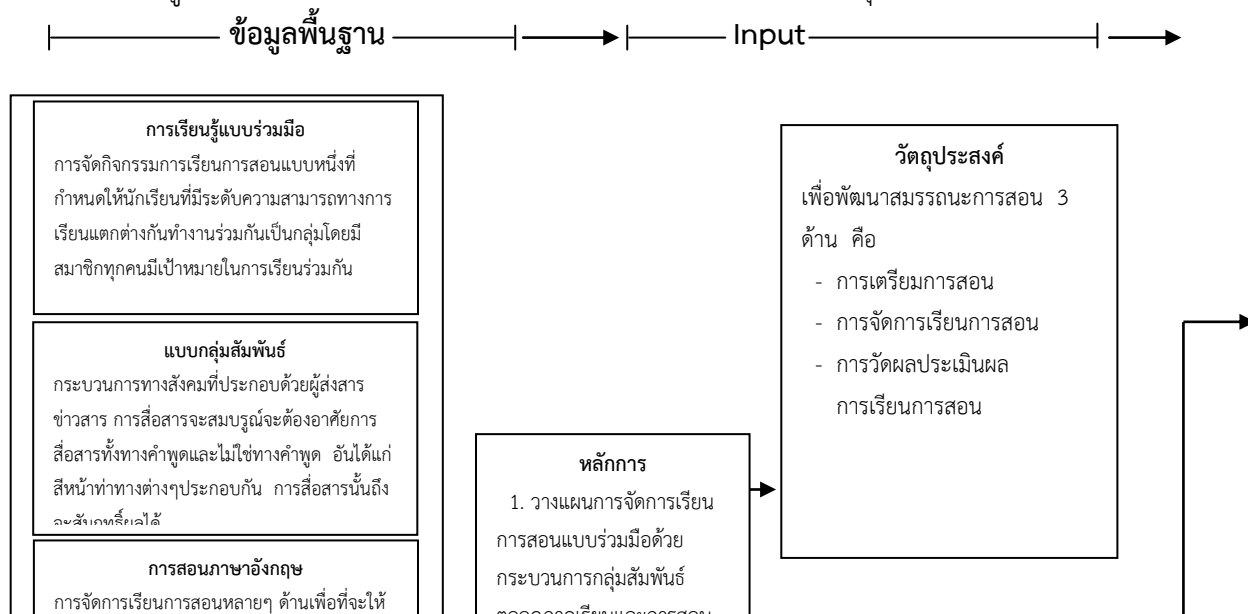
ที่เหลือแยกย้ายเพื่อไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มอื่นๆ (Expert Group) แล้วกลับมาเล่ารายละเอียดที่ตนเองได้ศึกษาให้สมาชิกในกลุ่มของตนเองฟัง (Home Group) หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปประเด็นความรู้เป็นของกลุ่มตนเอง

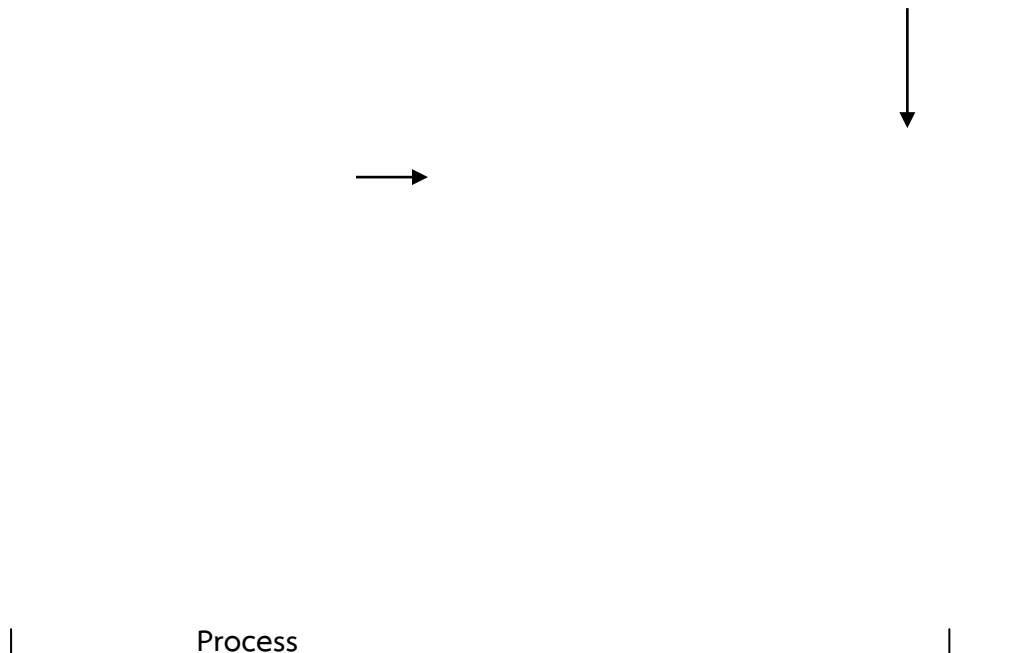
4. Do คือ การนำเสนอหรือการปฏิบัติ ตามรายละเอียดการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยผู้สอนกำหนดกิจกรรมตามสื่อหรือใบงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสอนแต่ละครั้ง

การประเมินคุณภาพของรูปแบบนั้นได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอน และแบบประเมินสมรรถนะการสอน ส่วนที่เหลือมีระดับความเหมาะสมที่ระดับมาก นอกจากนั้นรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังมีลักษณะเด่นคือมีการบูรณาการความรู้กับกระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ รวมทั้งการฝึกทักษะการสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและกลุ่ม รวมทั้งมีการนำความรู้ไปใช้ด้วยการปฏิบัติตามความรู้ที่ได้รับอย่างหลากหลาย และมีการประเมินผลได้เป็นรูปแบบซึ่งแสดงได้อย่างชัดเจนว่ารูปแบบกลุ่มสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ แสดงดังภาพที่ 8

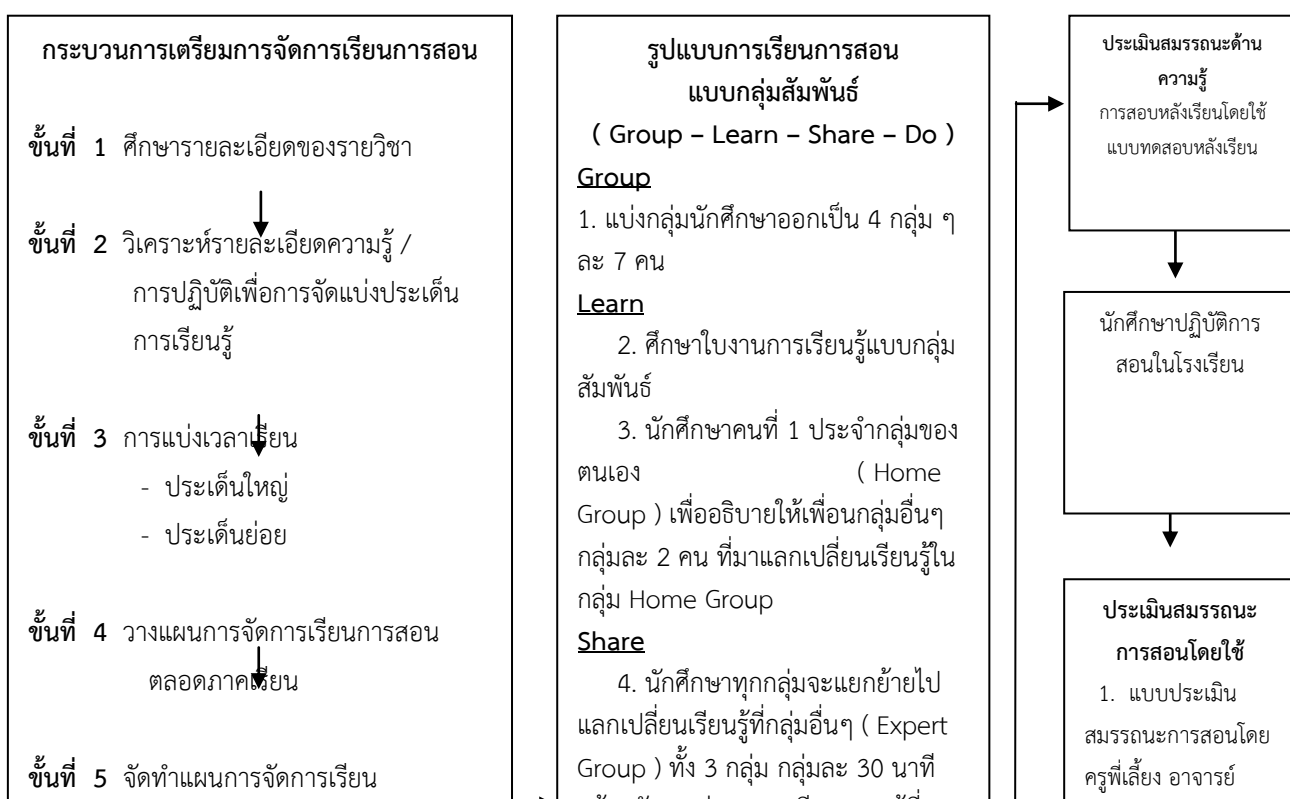
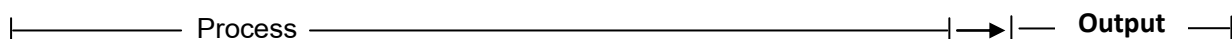
ภาพที่ 8 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

Process

ภาพที่ 8 (ต่อ)

2. ผลการประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาภาษาอังกฤษ จำแนกเป็นขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ด้านความรู้ นักศึกษาครูภาษาอังกฤษ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
- 2.2 ด้านปฏิบัติการสอน นักศึกษาครูมีสมรรถนะด้านการสอนในระดับมากที่สุด โดยจำแนกเป็นสมรรถนะด้านต่างๆ ดังนี้
1. ด้านเตรียมการสอน	มีสมรรถนะระดับมากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	มีสมรรถนะระดับมากที่สุด
3. ด้านการวัดผลประเมินผล	มีสมรรถนะระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ มีประเด็นการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษที่ได้พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดการประเมิน 7 ด้านคือ องค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน เครื่องมือวัดผลประเมินผล แผนการจัดการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอน แบบทดสอบแบบประเมิน โดยกระบวนการสร้างรูปแบบการสอนนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการ

พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และผลการศึกษาศมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูตามมาตรฐานของครุสภา แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง โดยเครื่องมือในการประเมินนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์และศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องให้มีความครอบคลุมตามแนวทางการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมีระดับมากที่สุดน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการสอนนักศึกษาครูในสถาบันผลิตครูให้มีการพัฒนาการด้านสมรรถนะการสอนทั้งด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ นักศึกษาครูรู้จักวิธีการเรียนรู้ การสร้างความรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือ รวมทั้งมีทักษะการจัดการเรียนการสอน ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการสอนสอดคล้องกับวารีย์รัตน์ แก้วอุไร (2541) เสนอไว้ประกอบด้วย ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน การนำรูปแบบไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ ขั้นตอนหลักสำหรับการดำเนินการของรูปแบบ โดยการพัฒนารูปแบบการสอนนั้น เน้นการพัฒนาผู้เรียน เพิ่มพูนความสามารถที่จะเรียนรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ง่ายและได้ผลดีในอนาคต กล่าวคือ การสอนควรส่งเสริมผลกระทบต่อผู้เรียนให้สามารถศึกษาด้วยตนเอง (Joyce and Weil ,1996) การวิจัยครั้งนี้จึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่อาศัยแนวคิดทฤษฎีด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายมาประยุกต์ให้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ในห้องเรียน โดยกำหนดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จนได้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่สามารถนำไปทดลองใช้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครุสภา (2549) ในมาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 5 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

2. ผลการเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ได้ข้อค้นพบและนำเสนอเพื่อการอภิปรายดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5 เนื่องมาจากการได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนที่ได้จัดองค์ประกอบต่างๆ ของการสอนไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการนำวิธีการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มที่เป็นขั้นตอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองและกลุ่มรวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติ (learning by doing) แล้วผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันคิดค้นคว้า อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเป็นร่วมกัน จึงเป็นไปได้ว่าทำให้ผลการเรียนรู้จากองค์ความรู้ใหม่มีความคงทนต่อการจดจำ และระลึกถึงการเรียนรู้จากการปฏิบัติในกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักการของการสร้างองค์ความรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ที่ว่ามีความรู้จะนำไปสู่ความเข้าใจสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์สาระที่จำเป็นตรงตามวัตถุประสงค์ และสรุปจากความรู้ของตนเอง และของกลุ่มเป็นผลสรุปความรู้ที่ยั่งยืนตามแบบของบลูม (Bloom)

2.2 ด้านการปฏิบัติการสอน ผลการประเมินการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู ภาษาอังกฤษ โดยครูพี่เลี้ยงและคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มีระดับสมรรถนะในภาพรวมในระดับดีมาก ซึ่งมีผลจากการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สามารถอภิปรายผล จำแนกเป็นด้านต่างๆ 4 ด้านย่อยดังนี้

2.2.1 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผลจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่มีการบูรณาการความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการสอนทั้งในลักษณะของหลักการสอนทั่วไปและการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากเอกสารประกอบรูปแบบมีความครอบคลุมทุกด้าน เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีสอนภาษาอังกฤษ การสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน สื่อและนวัตกรรมการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผล เป็นต้น โดยเอกสารประกอบการสอนนั้นมีการประเมินความเหมาะสมที่นำไปใช้ได้จริงจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลของการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอกสารประกอบการสอนไปใช้ประกอบรูปแบบอีกทั้งได้สอดแทรกกระบวนการความรู้ที่ต้องการให้นักศึกษาครูภาษาอังกฤษ ได้มีความคิดรวบยอด (concept) แล้วอธิบายให้เห็นรายละเอียดของเนื้อหา (details) ด้วยกระบวนการของรูปแบบ อีกทั้งแสดงตัวอย่าง (examples) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เห็นรูปแบบรวมอีกทั้งมีการทดสอบความรู้อยู่เป็นประจำทั้งใช้ระบบสอบด้วยแบบทดสอบและการสอบถามจากกระบวนการเรียนรู้ภายในกลุ่ม จึงส่งผลต่อความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก

2.2.2 ด้านการเตรียมการสอนและการปฏิบัติการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากผลของการใช้รูปแบบที่นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ รู้วิธีการเรียนและการเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มก่อนการเรียน ช่วยให้นักศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีลำดับขั้นตอน มองเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน การให้ความร่วมมือในการทำงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งฝึกปฏิบัติจากการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (learning by doing)

นักศึกษาครูเรียนรู้ตามรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 7 คน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกัน สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นทุกขั้นตอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มตนเอง (Home Group) และกลุ่มอื่นๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ (Expert Group) โดยกระบวนการของรูปแบบส่งผลในเชิงประจักษ์ต่อความสามารถในการสอน กล่าวคือ มีการแบ่งกลุ่ม (Group) มีการเรียนรู้จากเอกสารการสอน (Learn) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน (Share) และมีการนำเสนอลงมือปฏิบัติ (Do) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ของรูปแบบจึงส่งผลให้สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับดีมาก แต่มีเพียงด้านการเตรียมการสอน ประเด็นการส่งแผนล่าช้าที่มีระดับดี อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาครูอาจไม่เข้าใจหรือไม่มีการกำหนดเวลาการส่งแผนการสอนล่วงหน้าก่อนการสอนทุกครั้งแต่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนประกอบการเรียนรู้ตามรูปแบบ รวมทั้งด้านการปฏิบัติการสอน ประเด็นการนำเข้าสู่บทเรียนมีระดับสมรรถนะในระดับดี อาจเนื่องมาจากว่านักศึกษาครู กังวลเนื้อหาหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นในเนื้อหามากกว่า จึงมองข้ามขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน

ซึ่งเป็นหน้าที่ของการกระตุ้นความพร้อมการที่จะเรียน หรือเร้าความสนใจต่อการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนคาบเรียนให้เป็นไปในทางเดียวกัน อีกนัยหนึ่งคือ การขาดประสบการณ์การสอนของนักศึกษา ครูที่ไม่สามารถออกแบบการนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างหลากหลาย

นอกจากผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีผลการศึกษาสังเกตของผู้วิจัยในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ได้เห็นได้ชัดจากกระบวนการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตรไม่มีการแข่งขันกันภายในกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จัดบรรยากาศและสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(กรมวิชาการ, 2543) ดังที่ชนาธิป พรกุล (2543 : หน้า 12-14) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดระบบการเรียนการสอน จัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อม เป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการค้นคว้า สำรวจและสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นลักษณะกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ ซึ่งนักศึกษาครูในภาพรวมบรรลุนิติภาวะจึงเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เป็นอิสระตามกระบวนการประชาธิปไตยของกลุ่มและรูปแบบการเรียนรู้

ประเด็นที่แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นั้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการดำเนินการตามขั้นตอน GLSD ซึ่งปรากฏในเชิงประจักษ์จากการเรียนรู้เรื่อง สื่อการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ นักศึกษาได้เรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม (G-Group) ที่มีการนำเอาความรู้ภายในห้องเรียนกับภายนอกห้องเรียนมาบูรณาการกัน (L-Learn, S-share) เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยมีผลการเรียนรู้ที่แสดงออกถึงความเป็นรูปแบบคือ สื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาแต่ละกลุ่มได้มีการนำเสนออย่างน่าสนใจ (Do) และยังส่งผลต่อความภาคภูมิใจในผลงานของกลุ่มตนเองอย่างชัดเจน

กระบวนการสร้างความรู้นี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติการสอน การนำเสนอ การสาธิตในการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้เป็นรูปธรรม ซึ่งบรรยากาศในขณะที่ทุกกลุ่มสร้างความรู้ นั้น มีความเป็นกันเอง สนุกสนาน มีการแลกเปลี่ยนทั้งความรู้และวัสดุอุปกรณ์ มีการบริหารและจัดสรรเวลา มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดอิสรภาพในการศึกษาเล่าเรียนและพัฒนาตนเอง จนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เมื่อทุกกลุ่มปฏิบัติการสร้างความรู้

ผู้วิจัยจึงเชื่อว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่สร้างขึ้นมีความเป็นไปได้สูงในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผลการเรียนรู้จะดีมากที่สุดหากมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้กับสาระความรู้ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเห็นผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงประจักษ์และสามารถวัดผลตามสภาพจริงได้ อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ได้เห็นได้ชัด

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ดังนั้นการนำรูปแบบการสอนนำไปใช้จำเป็นต้องประยุกต์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษา ประสบการณ์และแหล่ง

เรียนรู้ของแต่ละสถาบัน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า กระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สามารถเสริมสร้างทักษะและความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะตามข้อค้นพบของงานวิจัย

1. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ พบว่า สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน เพราะกระบวนการของรูปแบบเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันตามกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอและการลงมือปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอย่างเป็นรูปธรรม
2. ผลการวิจัยของรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด วางแผน ปฏิบัติโดยเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เป็นพื้นฐานในการประกอบความคิด การแสดงเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และสรุปผลของกลุ่ม ตามประสบการณ์ความรู้และความสามารถของตนเองเพื่อนำเสนอในกลุ่ม ดังนั้นสถาบันผลิตครูควรส่งเสริมให้ผู้สอนนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้สอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู
3. สถาบันผลิตครูสามารถนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้โดยการพิจารณาความเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะหรือข้อจำกัดของแต่ละสถาบันได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอไว้ทุกประการ เช่นเดียวกับขั้นตอนการเรียนรู้ (learn) ที่ผู้วิจัยใช้ลักษณะการเรียนรู้ตามวิธีการของ (Home Group) และกลุ่มเชี่ยวชาญ (Expert Group) แต่ผู้นำไปใช้อาจปรับเปลี่ยนลักษณะการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาหรือเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
4. ผลการวิจัยตามรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ที่ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดการตัดสินใจ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่เชิงประจักษ์ ตามหลักการแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนควรใช้เทคนิคในการเสริมแรงเข้ามาช่วย นอกจากนี้ยัง พบว่า การให้การชมเชยหรือการให้รางวัลเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างรวดเร็ว จึงสมควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน ต้องการความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนและควรมีการให้รางวัลบ้าง
5. จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สังเกตการจัดการเรียนการสอนเรื่องสื่อการสอนและกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ผู้เรียนมีความสุขหลังจากได้ผลิตสื่อการเรียนรู้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเรียนจะเห็นได้ว่านำความรู้ที่เป็นรูปธรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความสุขมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้การนำลักษณะของเนื้อหาวิชาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ควรมีลักษณะบูรณาการความรู้ที่เหมาะสมกับระดับประสบการณ์ วิทยุติผู้เรียน โดยผู้เรียนน่าจะมีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่บ้าง จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นไปด้วยความราบรื่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะอื่น ๆ ของนักศึกษาครูโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับบัณฑิตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ เช่น รูปแบบ CIPPA รูปแบบ KWL รูปแบบกรณีตัวอย่าง เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาผลการเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูวิชาเอกอื่น ๆ ด้วยรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
5. ควรมีการศึกษาผลการประเมินผลตามสภาพจริงจากผลงานของกลุ่มเพื่อประเมินผลลัพธ์ของรูปแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์